

Anti-pestprotocol 2023-2024

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Pesten	4
2.1 Wat is pesten?	4
2.2 Uitgangspunten	4
2.3 Voorbeelden van pestgedrag	4
2.4 De rollen van pesten	4
3. De aanpak van pesten	6
3.1 Vijfsporenaanpak	6
3.2 Preventie	6
3.3 Stappenplan bij melding van pesten	8
4. Digitaal pesten / cyberpesten	10
4.1 Tips voor leerlingen.....	10
Bijlage I - Een gesprek met een gepeste leerling.....	12
Bijlage II - Een gesprek met een leerling die pest	13

1. Inleiding

Het doel van het anti-pestprotocol is dat alle leerlingen op onze school zich veilig voelen, zodat de ontwikkeling van de leerlingen optimaal kan plaatsvinden. Regels en afspraken worden hierin zichtbaar gemaakt. Als er zich ongewenste situaties voordoen weten leerlingen en collega's hoe ze kunnen handelen. We hopen door respect voor elkaar te hebben, te bereiken dat we allemaal met plezier naar school gaan en op school kunnen zijn.

Sinds 2014 is het verplicht om een zorgplan binnen de school te hebben. Het anti-pestprotocol is onderdeel van dit zorgplan.

Voor zowel leerlingen als medewerkers, maar ook ouders, moet het protocol duidelijkheid geven over hoe er gehandeld moet worden bij grensoverschrijdend en respectloos gedrag. Mede door dit document hopen we het pesten eerder te herkennen en hierop in te spelen als school. In de mentorlessen in de onderbouw wordt ook aandacht besteed aan het signaleren van pesten, hoe dit ontstaat en hoe dit tegengegaan kan worden.

Vaak gaat het om kleine conflicten die incidenteel zijn en vaak door de mentor kunnen worden opgelost. Gaat het om structurele conflicten, dan spreken we over pesten. In beide gevallen (incidenteel en structureel) kan bepaald gedrag beschadigend zijn voor de ander. We streven ernaar dat de leerling zo snel mogelijk geholpen kan worden en het pestproces kan worden gestopt.

2. Pesten

2.1 Wat is pesten?

Pesten betekent het systematisch misbruiken van je persoonlijke macht en/of kracht om anderen die zich niet of moeilijk kunnen verweren pijn te doen, te intimideren of bang te maken met de bedoeling er uiteindelijk zelf beter van te worden. Pesten is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend en zeer bedreigend.

Wanneer er een conflict dreigt of speelt dan is niet altijd sprake van pestgedrag. Dan is er niet de opzet om een ander te beschadigen. Soms kan er een bedoeling liggen om vanuit humor iets te doen. Hierbij is er geen verschil in dominantie van een partij. Je zou kunnen spreken van een plagerij. Een ruzie hoeft lang niet altijd tot pesten te leiden. Ruzie is een verschil van mening, waarbij het conflict zeker hoger kan oplopen. Wanneer het plagen of ruzie zoeken doorgaat terwijl een partij aangeeft hiermee te willen stoppen, wordt het een vorm van pesten.

2.2 Uitgangspunten

Een anti-pestprotocol kan alleen functioneren als er aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan.

1. Pesten moet als een probleem worden gezien door de betrokken partijen. De docenten, onderwijsondersteunend personeel, ouders en leerlingen. Samenwerking om de problemen rond pesten aan te pakken is een voorwaarde.
2. De school is actief in het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat waarin pesten als onacceptabel gedrag wordt gezien.
3. Docenten en onderwijsondersteunend personeel moeten pesten direct en indirect kunnen signaleren en stelling nemen tegen pesten.
4. De school dient te beschikken over een directe aanpak wanneer het pesten wordt gesignaleerd.
5. Vijfsporenaanpak
6. De school ontwikkelt preventieve (les) activiteiten.

2.3 Voorbeelden van pestgedrag

Pesten gebeurt niet altijd op dezelfde wijze. Er kan onderscheid worden gemaakt tussen direct pesten en indirect pesten. Het direct pesten is onder te verdelen in verbaal, fysiek en materieel pesten. Bij indirect pesten is er sprake van het buitensluiten van iemand.

2.4 De rollen van pesten

Als er wordt gepest, gebeurt het zelfden dat er alleen daders en slachtoffers bij betrokken zijn. Vaak zijn er meer leerlingen aanwezig die op één of andere manier invloed uitoefenen op het pesten. Er zijn een aantal rollen:

- **De gepeste leerling**

Een kenmerk dat de meeste slachtoffers van pesten gemeen hebben, is dat zij minder weerbaar zijn. Ze zijn niet in staat daadwerkelijk actie te ondernemen tegen het pesten. Deze angst en onzekerheid worden verder versterkt door het ondervonden pestgedrag, waardoor de gepeste leerling in een vicieuze cirkel komt waar hij zonder hulp niet uitkomt.

- **De pestende leerling**

Er is geen eenduidig antwoord te vinden op wat een pestende leerling drijft. Pestende leerlingen zijn vaak fysiek en/of verbaal sterker dan de gepeste leerling. Pestende leerlingen hebben vaak meer macht in de groep dan andere leerlingen. Pestende leerlingen blijken door andere leerlingen dan ook vaak populair gevonden te worden, maar dit betekent nog niet dat ze ook geliefd zijn.

- **De meelopers**

Meelopers zijn leerlingen die incidenteel of structureel actief of passief meedoen aan het pesten. Door mee te doen, laten deze leerlingen zien dat ze bij de subgroep willen horen en dat ze bij deze groep passen. Hierdoor wordt de kans kleiner om zelf doelwit te worden van pesterijen. Het biedt bescherming. Een deel van de meelopers zal het pestgedrag eigenlijk niet acceptabel vinden, maar doet het dan toch vanwege het voordeel van beschermd zijn. Meelopers spelen een grote rol in het voortduren van pestgedrag. Het geeft de pestende leerling macht en stimulans om door te gaan.

- **De omstanders/buitenstaanders**

De meeste leerlingen zijn niet direct betrokken bij het actief pesten, ze willen niets met het pesten te maken hebben. Ze zijn vaak wel aanwezig als er wordt gepest, maar ze doen niet mee en grijpen ook niet in om het te stoppen. Ze lopen vaak weg of draaien zich om als ze het zien gebeuren. Toch zijn dit de leerlingen die iemand in kunnen schakelen om het pesten te stoppen.

3. De aanpak van pesten

Het anti-pestprotocol vormt de verklaring van de vertegenwoordiging van de school en de ouders waarin is vastgelegd dat we pestgedrag op school niet accepteren en volgens een afgesproken handelswijze aanpakken.

3.1 Vijfsporenaanpak

De algemene verantwoordelijkheid van de school

- De school zorgt dat de directie, mentor en docenten voldoende informatie hebben over het pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten;
- De school werkt aan een goed beleid rond pesten, zodat de veiligheid van leerlingen binnen de school zo optimaal mogelijk is.

Het bieden van steun aan degene die gepest wordt

- Het probleem wordt serieus genomen;
- Er wordt uitgezocht wat er precies gebeurd is;
- Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen;
- Het aanbieden van hulp door de zorgcoördinator.

Het bieden van steun aan de pester

- De leerling wordt geconfronteerd met zijn gedrag en de gevolgen hiervan voor de pester;
- Er wordt geprobeerd, de achterliggende oorzaken boven tafel te krijgen;
- Er wordt gewezen op gebrek aan empathisch vermogen dat zichtbaar wordt in het gedrag;
- Er wordt hulp van de zorgcoördinator aangeboden.

Het betrekken van de rest van de groep/klas bij het probleem

- De mentor bespreekt met de klas het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen. Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie. De mentor komt hier later op terug.

Het bieden van steun aan de ouder(s)/verzorger(s)

- Ouders die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen;
- De school werkt samen met de ouders om het pesten aan te pakken;
- De school geeft adviezen aan de ouders in het omgaan met hun gepeste of pestende kind;
- De school verwijst ouders van gepeste of pestende leerlingen waar nodig naar deskundige hulpverleners.

3.2 Preventie

De mentor bespreekt aan het begin van het schooljaar de algemene afspraken en regels in de klas. Het onderling plagen en pesten wordt hierbij genoemd en onderscheiden. **De mentor bespreekt het stappenplan.** Aan leerlingen wordt uitgelegd bij wie zij terecht kunnen als zij zelf gepest worden of als zij zien dat een ander gepest wordt (mentor,

teamleider, anti pestcoördinator, vertrouwenspersoon). Leerlingen wordt uitgelegd dat het melden van pesten niet als klikken, maar als hulp bieden of vragen wordt beschouwd.

In de eerste klas wordt tijdens het kennismakingskamp aandacht besteed aan het omgaan met sociale media en de regels die daarbij horen. Later in het eerste schooljaar wordt er een voorstelling over pesten bezocht.

De voorstelling over pesten wordt in de mentorles voorbereid en nabesproken (<https://www.tgplayback.nl/jongerenvoorstelling/like/>). Door het bezoeken van de voorstelling wordt het gesprek gevoerd over pesten en/of omgangsvormen.

- Tijdens de mentorlessen wordt aandacht besteed aan dit onderwerp, bijvoorbeeld in de week tegen pesten.
- Als een mentor of docent daartoe aanleiding ziet, besteedt hij/zij expliciet aandacht aan pestgedrag in een groepsgesprek. De rollen van pesten worden benoemd.
- Signalen van pesten worden genoteerd in Magister.
- In de leerjaren 1 en 2 wordt aan het begin van het schooljaar de SAQI afgenomen: een vragenlijst waarin welbevinden, motivatie en zelfbeeld zichtbaar wordt gemaakt. N.a.v. de SAQI-uitslag en observaties wordt leerlingen de mogelijkheid geboden deel te nemen aan faalangstreductietraining (klas 1) of sociale vaardigheidstraining (klas 2).

3.3 Stappenplan bij melding van pesten

STAPPENPLAN

bij melding van pesten

SIGNALEREN

Pesten wordt gesignaleerd
De mentor wordt ingelicht

1

GESPREK

Mentor voert gesprek met slachtoffer en pester.
Mentor voert gesprek met de klas.

2

OUDERS INLICHTEN

Mentor licht de ouders van de pester en het slachtoffer in
en maakt hiervan een melding in Magister.

3

HERHALING

Mentor doet melding bij anti-pestcoördinator /teamleider
Teamleider gaat in gesprek met slachtoffer en pester.
Teamleider legt uit wat de vervolgstappen zijn bij
herhaling. De afspraken worden vastgelegd in Magister.

4

ONDERSTEUNING

Mentor en anti-pestcoördinator bespreken met slachtoffer
en ouders de mogelijkheden voor ondersteuning (coach,
training, hulp buiten school). Mentor en anti-
pestcoördinator bespreken met de pester en ouders de
mogelijkheden voor ondersteuning.

5

STRAFMAATREGELEN

Bij herhaling, teamleider gaat over tot een
passende straf.

6

www.csgwillemdezwijger.nl

3.3.1 De anti-pestcoördinator

Dit is de heer J.P. Peet (pe@csgwillemdewijger.nl)

De anti-pestcoördinator heeft de rol van bemiddelaar en zal gesprekken voeren met leerlingen die aangeven dat ze gepest worden. De anti-pestcoördinator neemt hierover contact op met ouders en met de mentor en zal de gesprekken over het pesten en gepest worden begeleiden. Indien nodig schakelt de anti-pestcoördinator de teamleider of het ondersteuningsteam in.

3.3.2 De vertrouwenspersonen

Dit zijn de heer J.S. Roggeveen (rg@csgwillemdewijger.nl) en mevrouw A. van Wijngaarden (wn@csgwillemdewijger.nl)

Als er een situatie ontstaat waardoor de leerling en of ouders er niet samen met de mentor en teamleider uitkomen dan kan er een beroep gedaan worden op de vertrouwenspersonen.

3.3.3 De rol van ouder(s)/verzorger(s)

De ouders van zowel de gepeste leerling als de leerling die pest moet ondersteund worden. Het is belangrijk om de ouders die zich zorgen maken over het gedrag van hun kind serieus te nemen. Zij moeten betrokken worden bij de aanpak van het pestgedrag zoals hierboven beschreven is.

Mogelijke signalen van pesten:

- niet meer naar school willen;
- niet meer over school vertellen thuis;
- nooit meer andere kinderen mee naar huis nemen of bij anderen gevraagd worden;
- slechtere resultaten op school dan vroeger;
- regelmatig spullen kwijt zijn of met kapotte spullen thuiskomen;
- regelmatig hoofdpijn of buikpijn hebben;
- blauwe plekken hebben op ongewone plaatsen;
- niet willen slapen, vaker wakker worden, bedplassen, nachtmerries hebben;
- niet buiten willen spelen;
- niet alleen een boodschap durven doen;
- niet meer naar een bepaalde club of vereniging willen gaan;
- bepaalde kleren niet meer willen dragen;
- thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn;
- zelf blessures scheppen om niet naar school te hoeven;
- gedragsverandering.

4. Digitaal pesten / cyberpesten

De effecten van digitaal pesten zijn voor jongeren vaak erger dan een andere vorm van pesten. Door het gebrek aan face-to-face contact is de drempel laag om agressieve en harde taal te gebruiken. Doordat de daders vaak anoniem te werk gaan, is het moeilijk hen aan te pakken.

Bij digitaal pesten moet de gepeste leerling weten hoe hij/zij het digitaal pesten kan blokkeren. Ook bij cyberpesten kennen dader en slachtoffer elkaar meestal.

Extra bij digitaal pesten:

Geef de leerling de tip om de pester te blokkeren en te verwijderen wanneer het om pesten via sociale media gaat. Voordat de leerling dit doet, moet hij de gesprekken opslaan en bewaren die hij gevoerd heeft met de pester. Deze gesprekken kunnen mogelijk als bewijsmateriaal dienen. Het is belangrijk om in gesprekken door te vragen, want een leerling zal niet snel vertellen dat hij gepest wordt of zelf pest op sociale media. Op het internet kan men een andere identiteit aannemen, of volledig anoniem blijven, waardoor het lastig kan zijn om de juiste personen aan te pakken.

Voorbeelden van cyberpesten:

- pestmail/pestberichten: schelden, beschuldigen, roddelen, beledigen via mail of sociale media;
- stalking: het stelselmatig lastig vallen van iemand door het blijven sturen van hate-mail of het dreigen met geweld via sociale media;
- fotomisbruik: het misbruiken en/of doorsturen van foto's aan derden. Foto's worden bijvoorbeeld van sociale media en websites gehaald en achter elkaar gemonteerd. Over de foto's worden beledigende, seksistische of bedreigende teksten geplaatst;
- het tegenkomen van ongewenst materiaal zoals porno en kinderporno, gewelddadig materiaal;
- ongewenst digitaal contact met vreemden;
- hacken: gegevens stelen of instellingen aanpassen (ook het uit naam van een ander versturen van pest-mail);

4.1 Tips voor leerlingen

Algemene tips

- Kijk uit met het geven van je adres en (mobiele) telefoonnummer, maar ook foto's van jezelf of je familie. Je weet nooit wat anderen daar mee doen.
- Geef nooit zomaar je wachtwoord, inloggegevens of paspoortnummer aan instellingen of personen.
- Laat geen onbekenden toe in je account.
- Bedenk dat je op internet en/of sociale media nooit zeker weet met wie je te maken hebt.
- Maak geen afspraken, tenzij je weet wie het is.
- Wil je afspreken met iemand die je via internet of sociale media kent? Spreek dan af op een plek waar veel mensen zijn. Neem iemand mee en laat thuis weten waar je bent.

- Je anders voordoen dan je bent kan grappig zijn, maar ook gevaarlijk. Ook degene met wie je contact hebt kan anders zijn dan hoe hij of zij zich voordoet.
- Let op wat je doet voor een webcam. Laat je niks wijsmaken. Als jouw foto's of filmpje voor altijd over het internet zwerven dan krijg je spijt en kun je het niet meer terugdraaien.
- Als je iets ziet dat je naar vindt, stop en kijk niet verder.

Tips voor wat je kunt doen bij digitaal pesten

- Log uit of blokkeer de persoon die naar tegen je doet.
- Negeer pest en dreigberichten. Antwoord niet. Ga niet terug pesten.
- Maak een printje/foto van het gesprek en vraag om hulp.
- Praat erover met vrienden, ouders of je leerkracht.
- Voel je niet schuldig als er iets vervelends gebeurt. Het is niet jouw schuld.
- Doe in ernstige gevallen aangifte bij de politie. Cyberpesten is strafbaar!
- Tel tot tien als je ergens geïrriteerd over bent.
- Zeg geen dingen en/of laat geen beeld zien waar je later spijt van kunt krijgen.
- Een grapje hoeft niet altijd als een grapje over te komen. Vraag je af of jij het een leuke grap zou vinden als het jou zou overkomen.
- Geef geen informatie of beelden over anderen, ook niet voor de grap. Een ander kan daar veel problemen mee krijgen.

Bijlage I - Een gesprek met een gepeste leerling

Feiten

- Klopt het dat je gepest wordt? Herkenning en erkenning van het probleem.
- Door wie wordt je gepest? Vraag door: zijn er nog meer personen door wie je wordt gepest?
- Waar wordt je gepest? Vraag door: zijn er nog meer plaatsen waar je wordt gepest?
- Hoe vaak wordt je gepest?
- Hoe lang speelt het pesten al?
- Weten je ouder(s)/verzorger(s) of iemand anders dat je wordt gepest?
- Wat heb je zelf al aan het pesten proberen te doen?
- Zijn er klasgenoten of leerlingen die jou proberen te helpen?
- Wat wil je dat er nu gebeurt? Wat wil je bereiken?

Aanpak

Besprek samen met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende punten:

- Hoe communiceert de leerling met anderen?
- Speelt lichaamstaal een rol?
- Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens?
- Hoe maakt hij gevoelens kenbaar aan anderen?
- Heeft de leerling voldoende vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen?

Bijlage II - Een gesprek met een leerling die pest

Het gesprek heeft een aantal doelen:

- De leerling confronteren met zijn gedrag en de gevolgen hiervan.
- De achterliggende oorzaken boven tafel krijgen.
- Het schetsen van vervolgstappen als het pesten niet stopt.

Confronteren is:

- gericht op het gedrag dat waar te nemen is. Dus geen interpretaties van het gedrag geven.
- relatiegericht. Het is duidelijk wat je wilt en wat je niet wilt. De inhoud is duidelijk.
- zorgen dat je specifiek blijft. De situatie benoemen en woorden als altijd, vaak en meestal vermijden.
- gericht op verandering. Het gedrag wordt vastgesteld. Daarna wordt er geïnterviewd hoe het anders kan.

Achterliggende oorzaken:

Als het probleem duidelijk is, dan richt je je op het waarom.

- hoe komt het dat je dit gedrag vertoont?
- wat levert het jou op?
- wat reageert je af op de ander?

Vertel dat er een tekort aan empathisch vermogen zichtbaar wordt in het gedrag. Vraag wat de leerling hier aan gaat doen.

Vervolgstappen:

Wees duidelijk over de stappen die volgen, wanneer het pestgedrag niet stopt (zie het stappenplan na melding van pesten).